ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՎ 269—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—8 ՕԳՈՍՏՈՍ 1857

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

Տարեկան գինն է . . . . 130 ղուշ
Վեցամսեայ „ . . . 70 „
Չորամսեայ „ . . . 40 „
Մէկ համարը տողին 80 փարա է։
Յաստրագրութիւնները կանխիկ են։
Յաստրագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին եւ 16 ին կը սկսին։

Դուրս երթալիք լրագիրներուն համար ծախքը ամեն մէկ թերթին համար 20 փարա է։
Լրագրոյս վերաբերեալ համակ կամ որեւ իցէ գրութիւն, խմբագրին պիտի ուղղուի. եւ ասոնց համար ծախքը խրկողին վրայ է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ 8 ՕԳՈՍՏՈՍ

Գաղղիոյ լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Նաբօլէոն կայսրն ու կայսրուհին յուլիս 24ին Փարիզէն մեկնեցան եւ 25 ին Օղլբոն հասան։

Աբրահամ գործոց պաշտօնեայ Պ. Ալէվքի կոմսը կայսեր հետ էր։ Լոնտրայի գաղղիական դեսպան Պ. Բէլմոնի ալ Լոնտրայէն Օղլբոն հրաւիրեր է երկու թագաւորաց տնտեսութեանը ներկայ գտնուիլու։

Լորտ Ռալմերսթընը եւ լորտ Ռըսլսէնը ալ նոյնպէս Օղլբոն կ'ապաւէին Նաբօլէոն կայսեր ու կայսրուհոյն հոն հասնելուն հետեւեալ օրը։

Թուշ լրագիրը կը ծանուցանէ, թէ կայսեր թնդրանքը պաշտօնական ընդունելութիւն չէր։

Այս տեսութիւնը թէպէտ անձնական երեւոյթ մը ունի, այսու ամենայնիւ Անգղիոյ լրագիրները քաղաքական ամենակարեւոր դէպք մը կը համարին զայն։ եւ Անգղիոյ քաղաքներէն շատերը հրաման ուղղին կառավարութենէն որ ուրախակցութեան ուղերձներ մատուցանեն Նաբօլէոն կայսեր։ Ընկերագաղղիական դաշնակցութեան հաստատուն եւ անվրդով մնալուն համար։

Հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ, թէ լորտ Ռալմերսթընը Անգղիայ թագուհոյն եւ Նաբօլէոն կայսեր մէջ եղած խորհուրդներուն արդիւնքը խորհրդարանին իմացուցեր է։

Խորհրդարանը մեծ հաճութեամբ ընդուներ է այս լուրը՝ որ Ընկերագաղղիական դաշնակցութեան հաստատութեանը նոր երաշխաւորութիւն մը կը համարվի։

«Գաղղիոյ ու Անգղիոյ մէջ եղած անկեղծ համաձայնութիւնը, կըսէ Մորնինգ-Քրոնիքլ լրագիրը, առանց մտնելու որուն վրայ կը գտնուայ ասիական քաղաքականութեան ամենամեծ մասը։ Այս օրուան օրս ալ փափաքելի էր որ Անգղիոյ ու Գաղղիոյ թագաւորներուն բարեկամութեանը նոր յայտարարութիւն մը ըլլար։ Թէ որ Հնդկաստանի մէջ մեր վտանգներն ու դժուարութիւնները առելքնելու դաղտնի ջանքեր կը դրուին, անոնք ամենայն պարագայ կելլեն Եւրոպայի երկու ամենազօրաւոր տէրութեանց իրարու հետ ունեցած բարեկամութիւնը շարունակվելուն պայծառ յայտարարութեամբը՝ որ գաղղիացւոց կայսերը ըրած այցելութենէն յառաջ կուգայ։

Փարիզէն անգղիական Թուշ լրագրին գրված նամակ մը կըսէ, թէ կայսեր Օղլբոն երթալուն նպատակը լոկ տեսութիւն մը ընել չէ, այլ քանի մը կարեւոր խնդիրներու վրայօք խորհուրդ պիտի ըլլայ երկու թագաւորներուն ու անոնց պաշտօնակիցը մէջ։

Անցեալ շաբթու Լոնտրայէն հեռագրով լուր եկաւ թէ Գ. Նաբօլէոն կայսրը յուլիս 30 ին (անցեալ երեքշաբթի օրը) Օղլբոնէն Գաղղիա պիտի դառնար։

Այս կերպով՝ Նաբօլէոն կայսեր Անգղիոյ թագաւորն ալ հոն տեսութիւնը վեց օր քաշած կ'ըլլայ։

Ընդհանրապէս կը յուսացվի որ այս տեսութիւնը մէջ ներկայ գտնուած թագաւորներուն լուծմանը վերաբերեալ կարգադրութիւններ եղած են, եւ հաւանականաբար Բ. Դրան կառավարութիւնն ալ պաշտօնական լուրեր առած է անոնց վրայօք։ Բայց մինչեւ հիմա ամեն բան ծածուկ մնացած է։ Այս ալ բնական բան մըսկ. որովհետեւ թէ որ բրօք որոշում մը կամ կարգադրութիւն մը եղած էնէ, հարկաւ բոլոր դաշնակից կառավարութեանց պիտի հաղորդվի նախ, եւ թերեւս բանակցութիւններ ալ պիտի ըլլան մէջերնին։ Ուստի հարկաւ եւ բնականաբար քանի մը օր սպասել պէտք պիտի ըլլայ ճիշդ լուր մը առնելու համար։

Երկուշաբթի օրը եկող Աղեքսանդրիոյ շոգենաւով Հնդկաստանէն եկած լուրերը մինչեւ յուլիս 2/14 կը հասնին։

Պատամբութեան գլխաւոր կեդրոն եւ ապաստանարան եղած Տելհի քաղաքը տակաւին չէ առնվիր ապստամբներուն ձեռքէն, բայց ապստամբութիւնը քիչ ժամանակի մէջ զսպվելուն յոյսերը աւելցած կը համարվին։

Պոմպայի Թուշ լրագիրը յուլիս 14 թուով հետեւեալ լուրերը կընէ։

«Պ. Երջին շատ թին հետ ապստամբութեան ամբողջական վիճակը գաղրեցաւ, եւ հիմա կրնանք յուսալ որ այսու հետեւանքը լուրերնիս անոր նուաղական վիճակին եւ հետզհետէ հանդարտութեան վերահաստատվելուն պատմութիւնները պիտի պարունակեն։ Տելհի չէր առնվված մինչեւ յունիսի 27, որ Լահոռի ամրոցը առած վերջին լուրերնուս թուականն է. բայց քաղաքէն դուրս քանի մը պատերազմներ եղեր ու ամեն անգամուն ապստամբները յաղթվվեր են մեծ կորուստներով։ Պ. հատութիւնը խիստ մեծ է ապստամբներուն մէջ։

Ընդհանրապէս Պ. Ան-Ռօրթլանտ գօրապետը անոնց մէկ մեծ մասը զարկեր է Սիրսայի քով։ Ապստամբները ցիրուցան եղեր փախեր են 200 մեռեալ եւ բաղմաթիւ վիրաւոր ու գերի ձգելով պատերազմի դաշտին վրայ։

Պոմպայի Թուշ լրագիրը հետեւեալ կերպով կը նշանակէ Հնդկաստանի այն քաղաքները որոնց մէջի զօրքերն ապստամբած են։ Մէրուր, Ցեղեմ, Ֆիրոզբուր, Ալիկուր, Ուրքի, Մուրատ, Լուքնով, Նէ-էրոտոտ, Գէրա, Պէնարէս, Հանսի, Հիսար, Գանդ, Մէհիթաբ, Գուրնա, Գալիկուր, Ֆիրթեհկուր, Ֆոռբոր Պուրեյ, Շէյեհմէր։

Այս անուններէն նոսր գրով նշանակվածները՝ այն քաղաքներն են որոնց մէջ Եւրոպացւոց կանայքն ու որդիքը Հնդկայ ձեռքն իյնալով՝ սոսկալի չարչարանք կրած են։ Իսկ միւս քաղաքներուն մէջ՝ միայն Եւրոպացի պաշտօնակալներն սպաննվիր, եւրոպացւոց բնակարաններն այրեր եւ տէրութեան անասունները կողոպտվիր են։

Թուշ լրագիրը քանիմը նամակ կը հրատարակէ՝ որ սոսկալի պատմութիւններ կրնան Տելհի մէջ ապստամբներուն ըրած անգթութեանցը վրայ։

«Ղաս ընթացք մը տուր երեւակայութեանդ, կըսէ Իւլլէհրօրի բանակէն յունիս 6 թուով գրված նամակ մը. ինչ գազանային եւ դժոխական անգթութիւն կրնայ ըլլալնէ մտածէ, անհնար է որ կարենաս մոքդ անցունել այնպիսի դիւական գործեր որ այս մարդակերպ ապստամբներուն [illegible] պէրտաւ ըսված հնդիկներ բռնեցինք կախեցինք։ Այս թշուառականներէն մէկը Տելհի մէջ եւրոպացի կնոջ մը վատ բռնութիւններ ընելէն ու անոր ստինները կտրելէն ու այն դէս չարչարելէն ետեւ՝ անոր պատանեակին կոորը տարած ժամանակը բռնվեցաւ։ Ուրիշ տիկին մը՝ որ կամաւոր մը տակը պահվտեր էր՝ նոյն կերպ բռնութիւններ կրեցէն ետեւ կոտոր կոտոր ջարդվեցաւ։

«Օրդ մը կէշի դատաք վեց կամ եօթն տարեկան աղա մը, որուն ոտքերը գեռ կոշիկին մէջ էին։ Ապստամբներ զանիկա սրունքներէն քարտի էին։ Այս թշուառականներուն շատերը կոչիներ եւ գեղեր այրեցինք։ Տելհի գերիներն կոտորածին ներկայ գտնվող մարդ մը՝ որ իբրեւ լրտես հոն խրկվեր էր, սոսկալի ներկայացութիւն մը կընէ։ Կըսէ թէ ապրստամբները մանր տղայքը վերը կը նետէին ու հրացանի սուիները անոնց տակը բռնելով կը շամփրէին։»

Անգղիական Մորնինգ-Քրոնիքլ լրագիրն ալ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Տելհի քաղաքին վրայ։

«Տելհի քաղաքը եօթը ղլխաւոր դուռ ունի ամենայն քարաշէն։ Փողոցները նեղ են բայց՝ երկու քէն։ Պալատէն քաղաքին դուռը տանող ճամբան խիստ լայն է։ Պաղաքին մէջ բազմաթիւ մզկիթներ ու պալատներ կան տեղը վճռակի մէջ, եւ ամենն ալ բարձր պարիսպներով պատած են։ Սոնք մէկ մէկ ամուր դիրքեր են, որոնք ապստամբներուն ապաստանարան պիտի ըլլան մեր զօրքերը քաղաքը մտնելէն ետեւ, եւ պաշարումով պիտի առնվին ամենն ալ։

«Տելհի պէս բազմամարդ քաղաքի մը մէջ մեր հրաշալի ռազմիկներուն ըրած աւերումը ապստամբելի պիտի ըլլայ։ Բնակչաց թիւն է 150 հազար, որոնցմէ գաւ 50 հազար ալ ապստամբ կայ։

Անգղիոյ խորհրդարանին դլխաւոր զբաղմունքը Հնդկաստանի ապստամբութիւնը եղած է։

Հասարակաց խորհրդարանին յուլիս 22 դիշերուան նստին մէջ՝ կառավարութիւնը առաջարկեց՝ որ Անգղիոյ ազգային քաղաքապահ զինուորները կանոնաւոր զօրաց գունդերուն մէջ առնվին՝ ինչպէս որ եղաւ Իրլանդիան վերջին պատերազմին ժամանակը, եւ իմացուց որ 10,000 նոր զօրք պիտի գրի Հնդկաստան խրկելու համար։

Հասարակաց խորհրդարանը կառավարութեան առաջարկութիւնն ընդունելէն զատ՝ որոշեց որ Հնդկաստանի անգղիական զօրաց ամեն մէկ գունդերը 1200 մարդէ բաղկանան փոխանակ 1000 մարդէ բաղկանալու։

[illegible] ռազմարութիւնը 23 հազար զօրք պիտի խրկէ Հնդկաստան, եւ պատերազմին բոլոր ծախքը Հնդկաստանի անգղիական ընկերութիւնը պիտի վճարէ։

Տէյլի-Նիւզ լրագիրը կըսէ թէ Հնդկաստանի ընկերութիւնը արդէն 50 հազար Եւրոպացի զօրք ունի Հնդկաստանի մէջ. ուստի կը հեռուի թէ կառավարութեան նոր խրկելիք զօրքերով Հնդկաստանի տանջղեան Եւրոպացի զօրաց թիւը 75 հազարի պիտի հասնի, այն որ բաւականէն աւելի կը համարին ապստամբութիւնը զսպելու եւ բոլոր Հնդկաստան հնազանդութեան մէջ պահելու համար։

Գաղղիական Լա Լիբրէ լրագիրը կը ծանուցանէ, թէ Անգղիոյ կառավարութիւնը ամրացնել կուտայ Յոնիական կղզիները։ Կըսվի թէ Յոնիական եօթն կղզիներուն յոյն բնակիչները Անգղիոյ իշխանութեան ներքեւէն ելնելու եւ ելլէկ փափաք եւ եռանդ մը ցուցունելով այս օրերս, Անգղիոյ կառավարութիւնն ալ արժան դատեր է նոյն կղզիներն ամրացնել։

Գաղղիական Մոնիթեր լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Նաբօլէոն կայսրն ու կայսրուհին յուլիս 30 (օգոստոս 11 բուն)ին Մեն Գրը պիտի դառնային։

Կայսեր բացակայութեան ժամանակը՝ կառավարութեան պաշտօնէից նախագահութիւնը կայսեր հօրեղբայր Դէրոմ Նաբոլէոն իշխանը պիտի ընէ։

Վերթէնպէրկի թագաւորը յուլիս 19/31ին Փարիզ հասաւ, եւ երկու օր հոն մնալէն ու Նաբոլէոն կայսեր հետ տեսնուելէն ետեւ յուլիս 21ին Փարիզէն Պիարից գնաց։

Գաղղիոյ մէջ ցորենն եւ ուրիշ արմտիքը այս տարի խիստ առատ ըլլալով, կառավարութիւնը խափանեց այն օրէնքը որ ցորենէն ու գարիէն օղի (բուհ) հանելը կարգիլէր։

Ռեդրսպուրկէն գրված նամակ մը լուր կուտայ, թէ Կասպից ծովու ռուսաց նաւախումբին հրամանատար Լիքաբէվի ծովապետը Պարսկաստանի Աստրաբատ գաւառը զօրք հանելով՝ աւազակ թուրքմէններուն Գուամէջ անուն բերդը կործաներ է, եւ ռուս սուրհանդակ մը եւ բազմաթիւ պարսիկ գերիներ առնոնց ձեռքէն ազատեր է։

Պոլկասէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն, թէ Զէրքէզիստանի ու Տաղեստանի բնակիչներուն եւ Ռուսիոյ զօրաց մէջ թշնամութիւնները սաստկութեամբ կը շարունակեն։ Զէրքէզիստանի կողմը Սէվիկը փաշան 10 կամ 12 հազար զօրքով կը կռուի ռուսաց դէմ. Տաղեստանի կողմն ալ Շէյխ Շամիլ 25 հազար զօրքով դէմ կը դնէ ռուսաց յարձակումներուն, որոնք Տաղեստանի լեռներէն ներս մինչեւ Ենսի ըսված տեղը յառաջ երթալ կուզեն ամրոցներ շինելու համար։

Տրապիզոնէն գրված նամակները լուր կուտան թէ Զէրքէզիստանի բոլոր ցեղապետները Տուկուէ ըսված տեղը ոմանի ժողովին երկրին ընդհանուր պաշտպանութեանը վրայ խորհելու։

Ռեդրսպուրկէն յուլիս 17/29 թուով հետեւեալ լուրը կուտան։

«Արշական բարեբաղդաբար նուաղելու վրայ է. 149 հիւանդ մնացած է։ Արշական երեւան ելլելէն՝ այսինքն 1852 հոկտեմբերէն մինչեւ 1857 յուլիս 1, Ռեդրսպուրկի մէջ ընդ ամենը 30620 հոգի բռնվեցաւ անկէ, որոց 13965ը մեռան եւ 16530ը բժշկեցան։

Մարսիլիայէն յուլիս 21 թուով լուր կուտան, թէ Նաբոլիի Իղէնիա քաղաքին մէջ ուտելեաց առուքի պատճառաւ ապստամբութիւն ելեր է։ 200 գեղացի քաղաքապետին բնակարանը կոխեր են Կեցցէ աբբէ ազատակիով, բայց քաղաքին իշխանութիւնը յաջողեր է խռովուողները հանդարտեցնելու՝ քանի մը հոգի բանտը գնելով։

Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգաց կառավարութիւնը ոչոչում ըներ է զօրք խրկելու Մորմոն ըսված ազանդաւորներուն վրայ, որոնց ինչ ըլլալը արդէն քանի մը անգամ ծանուցած ենք լրագրոյս մէջ։

Յայտնի է որ Մորմոնները՝ իրենց աղանդը Սուրբ դրոց վրայ հիմնած են՝ ծուռ մեկնութիւններով ու սխալ հասկցողութեամբ, բայց իրենց այլանդակ արարողութիւններն ու տարօրինակ գործերը իրենց շրջակայ ժողովուրդներուն ղղուանք պատճառելով՝ հալածվեցան քաղաքներէն, եւ ամենը մէկէն եկան Ամերիկայի հարաւային կողմերը Աղի Լիճ ըսված անհուն անապատները գացին բնակելու, ուր մարդու ոտք կոխած չէր երբէք։ Հոն անհարմարութեանց եւ վտանգներու յաղթելով տասներորդը մշակեցին, գեղեցիկ քաղաք մը կանգնեցին եւ ինքնիշխան ու բռնաւորական կառավարութիւն մը հաստատելով սկսան իրենք կրենց տարին։

Սկէց քանի մը տարի առաջ՝ Կալիֆոռնիայի ոսկւոյ հանքերը գտնված ժամանակը, Միացեալ-Նահանգներէն Կալիֆոռնիա գացող գաղթականները դի զուսածով այն կողմերէն անցնելով՝ Մորմոններուն երկիրը յայտնվեցաւ Ամերիկայի կառավարութիւնը ստեղծելով որ անհուն անապատներուն մէջ տեղը այսպիսի շէն երկիր մը ունենալը խիստ կարեւոր է իրեն համար, երեսփոխաններ ու դատաւորմն խրկեց հոն։ Մորմոնները երեսփոխաններուն մէկը թունաւորեցին եւ դատաւորն սպաննեցին իրենց հոգիկ զօրքերուն ձեռքով։

Ասոր վրայ, Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը որոշում ըրաւ 2500 հետեւակ ու ձիաւոր զօրք խրկելու Մորմոններուն վրայ որ զանոնք հնազանդեցնեն։

Պոսքիշէն անցեալ շաբթու լուր կուգայ, թէ դաշնակից տէրութեանց կողմանէ գրված յանձնարարական ժողովը Աստրոյ հիւպատոսին ըրած մէկ բողոքին վրայ իր նիստերը դադրեցուցեր է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դաշնակից չորս տէրութեանց եւ Ռուսաստանի մէջ ծագած դժուարութիւններուն լուծմանը վրայօր տակաւին որոշ լուր մը չկայ։ Կ. Պոլիս. բայց ընդհանրապէս յոյսերն հաստատուն են քիչ ժամանակի մէջ ամէն դժուարութիւնները բարեկամութեամբ լուծվելուն եւ գործը Ռուսաստանի իրաւանցը հաստատ կարգի դրվելուն վրայ։

[illegible] նէ՝ ի վեր զանազան անհիմն լուրեր պատերազմի մայրաքաղաքին մէջ, որոնք դրամոց եւ փոխանակաց թանց եկեւէջքէն օգուտ քաղել ուզող շահախնդիրներուն կողմանէ հնարված կը համարվին։

Ռ. Դրան հետ յարաբերութիւններն կարող տէրութեանց դեսպանները տակաւին չեն մեկնած մայրաքաղաքէս, եւ առհասարակ կը յուսացվի որ երթալիք ալ չունին, եւ ժամէ՝ ի ժամ սպասված հեռագրական լուր մը յարաբերութեանց դադարումը վերջ կուտայ։

Ենոյս 3ին կայսերական հրամանաւ՝ Սեմափայլ Մէհմէտ Բիւշրի փաշան պատերազմի պաշտօնեայ անուանեալ փոխանակ Հաճի Ռեմիզ փաշայի։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պարսից եւ Երզնկայի վիճակներուն առաջնորդ Գերապատիւ Տ. Գրիգորիս Արբատան Եպիսկոպոսը՝ որ իր առաջնութիւնը խնամելու համար անցեալ տարին՝ ի վեր մայրաքաղաքս եկած էր, ուրբաթ օրը Տրապիզոնի շոգենաւով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Պարսից երթալու համար։

— Երեքշաբթի օրը Աստրիոյ կայսր Ծննդեան տարեդարձն ըլլալով, մայրաքաղաքիս նաւահանգիստը գանված աւտրիական նաւերը դրօշակներով զարդարվեցան եւ օսմանեան Սէյֆէ անուն պոմբը կէս օրին 21 թնդանօթ արձակելով Աստրիոյ դրօշակը ողջունեց։

— Իպվիրի Էնֆլանսէ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ յուլիս 19/31ին գիշերը՝ Գոնիայի սուրհանդակը՝ Պուլսուրի ու Սարթայի մէջ տեղը խուզարկեալ մը աւազակներու ձեռք ընկալով սպաննվելէ՝ քովը եղած 50 հազար ղուռուշին 40 հազարը յափշտակվեր է։

— Կըսվի թէ կայսերական կառավարութիւնը Ալեքսանդրիոյ Օսմանեան հիւ-

---

ՔԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵԼՕՐԱՑ ՀԱՆՄԸ ԱՌ ՓԱՐԻԶԻ ՀՈՒՆ ՄԸ

Այս մակագրով հետեւեալ բժշկական եւ փիլիսոփայական զուարճալիստեղծագործութիւնը մօտերս հրատարակված անտնելով Արեւելքի Բժշկական Պալատի լրագրին մէջ, արժան դատեցինք մեր արդոյ ընթերցողաց զուարճութեանը համար թարգմանել լրագրոյս մէջ։

Ա.

Սիրելի Մեսոր.

Երթեւ բարեկամութիւնը կենդանեաց շաւաթն քով ծանուցեալ եւ յարգեալ զգացումն է, աւելի ընդհանուր եւ աւելի բարձր զգացում մը նաեւ կայ՝ որ է ինքնիշխանութեան սէրը։ Ուր անեղ որ այս երկու զգացումներն իրարու դէմ կելլեն, երկրորդը միշտ կը յաղթէ առաջինին։ Ուրեմն դու մինեղադրեր իբրեւ ապերախտ թէ որ քեզ ասանկ մէկէն՝ ի մէկ թողուցի։ Որչափ որ բերկրալի էր ինծի Փարիզի վաղորդներն ու ծառայարդարոյն ճամբաները քեզի հետ պտըտիլ, այսու ամենայնիւ երկիրը ինծի դէշ կեար, եւ չեկրցայ դիմանալ։ Փարիզի մէջ բնակիլը ինծի անտանելի եղեր էր. չէի կրնար տալրիլ տեսնելու իմ նմանները դատուկներն կապված, վիզը չուանով կապված, կառք քաշելու գործածված եւ ծառայութեան մէջ նուաստացած։ Սոկէց զատ կեանքս ալ շատ մեծ վտանգներու մէջ կիյնար։ Դու դերութեան երկրիդ մէջ անշուշտ պիտ ոչ-եղափոխականի մը տեղ կը դնէին. վասն զի տիրոջ մը եռեւէն չերթալուս համար կասկած շանմ պէս գիտ ամեն մարդ կը հալածեր։ Դանդի քանի նոր մեր թիւրքերի ու Լիբրասիոյերի պատերազմներուն դուսը կանգնող պահապան գնդասորը դեռ ինծի պիտի շամիրեր։

Այս կերպ վարմունքները ես չէի կրնար կրելու. քանի քանի անգամ ակռաներուս զօրեղ հարուածներովը ինքզինքս պաշտպանեցի. բայց ամենուն հետ կրնայի՞ զլուխ հլլել։ Փախայ։ Ինչ եւ իցէ, սիրելի Մէսոր, երբէք չպիտի մոռնամ այն սիրոյ փարձերը որ ինծի տուիր, եւ այն պատուհասները որոնք կրնայիր ինծի հետ կարարել ուզելուդ համար։ Կը կարծեմ որ սասր ամենէն լաւ ապացոյցն այս նամակս կրնայ բլլալ, զովզիս քու սիրալիր մտադիր կը միջոցներեմ, եւ թէ, որ ուզես, մեր մէջ թշնամութեան պիղծ կրլլայ։

Ամիսոս, խնդ բարեկամս, քանի որ կ. Պոլիս դարձեր եմ՝ շատ անգամ կը ցաւիմ քու վիճակիդ վրայ։ Ամեր կրթութիւնը, մեր վիճակները շատ տարբեր են։ Դուն բնական բան ալ կը համարիս քու բոլոր կութիւնդ մէկ մարդու մը զուարճութեանը նուիրել. անոր կամքին գոհ ուրիշ կամք չունենալ, անոր հաճոյքին ուրիշ հաճոյք չունենալ, եւ անոր ծառայել բնութեան քեզի տուած բոլոր սիրոմն ու անձնանուիրութեամբը. եւ կը կարծես թէ այս ամեն բաներդ ու քաշածդ փոխարինութիւն մըն է ապահովութիւնը եւ յոյս բնակարան մը ունենալս եւ քեզնէ գոհ եղած ատենին քիչ մը փայփայվիլս։ Ես, սիրելի Մէսոր, որչափ եւ գովութեամբ կը նկարագրեիր ինծի այդ բաներդ՝ որ իրենց այլանդակութեամբը գոհ կը զարմացրնէին քան ի է կրմայլեցրնէին, ոչ՝ չեմ կրնար երբէք քեզի հաճայնիլ ըսելու թէ այդ է ճշմարիտ երջանկութիւնը, այդ է կանոնաւոր վիճակը որուն պէտք է բաղձայ շատ մը։

Հաւատա ինծի, բարեկամ, հաւատա իմ փորձառութեանս, որ երկար եւ դժուարին փորձերով ստացած եմ։ Աղաքակրթեալ շուներ ապականեալ կենդանի մրնէ։ Դու բնական երկրիդ ամենէն մեծ իմաստուններին մէկը արդէն այս դիտողութիւնը բրած է մարդոյ համար. եւ ասիկա դեռ չյարմացրներ. վասն զի կարծրվածէն աւելի նեղութիւն կայ մարդոյ եւ շուներուն մէջ։ Արդարեւ ինչ է քաղաքակրթութիւնը. ուր կը հասնի։ Մարդոյ խելք բաժին ինծի՝ վայ թագաւորիկը չէ մի։ Մարդոյ պարծանք եղած այն մտացածին եւ կեղծ կարողութեան գերակայութիւնը չէ՞ մի բնական զօրութեան վրայ՝ որ ճշմարիտ եւ միմիայն զղալի եւ իսկական զօրութիւնն է։

Քաղաքակրթութիւնը ուղղակէս մարդը կառաջնորդէ ամեն կենդանիները նուաճելու. հիմնովին կը տապալէ բնութեան դրած օրէնքներն ու կարգերը։ Դա չեմ կրնար բնդունիլ՝ որ կենդանեաց մէկ տեսակը միւս ամենուն վրայ իշխէ ու կրլլլ։ Հաւասարութիւնը բնութեան մէջ է. պէտք չէ որ մարդ իրեն բնկերութեանց մէջ դերակայութիւն դնդրվի, ինչպէս որ չդնդրվիր այն վայրենի անասուններուն մէջ ուր ոչ մէկը ամենքը եղած ենք, եւ շատ յաւ կրլլար որ միշտ հոն մնայինք։ Ո՞վ Ռոսսո, ո՞վ փոխ խորհրդատու՝ ես քեզ չունիներն ամենէն իմաստունը կը նայի թէ որ ուրիշ անասնի ինդ ամենի չի լսիր. եւ՝ համա ինծի չաի տեղ չպատասխաներ ինչպէս։ Ընենք թէ՝ ինծ եկած բլլայիր, ուրեմն գնդի բլլայիր տեսնելի, որ այնպէս ճարտարութեամբ բայց անոգուտ տեղը քու նմանեցդ գտնիդ գտած արտանին տեղը՝ ինծի ճշգրտութեամբ՝ ի գործ կը գրվին հոս շատ տեղեր։

Դա՞ ճանաչեմ՝ բարեկամ, քու կեանքդ ինչպէս նեղ ու տարտամ՝ ոտքս տեսնելու եղբայրդ՝ կենդանի՝ բնական դէմ, ճշտով, խանդարեալ եւ միայն մարդոյ պատճիրը յատկացեալ է։ Երբանի թէ կարող բլլայիր տեսնել թագուր եւ օր մը հոս գայիր ու դիս դտնիր։ Ա՛ ժամանակը կը հասկնայիր թէ ինչ է ազատ եւ ինքնիշխան կեանքը։ Արեւելքի կեանքը, վերջապէս շան մը բուն կեանքը։ Այսու ամենայնիւ կը ջնանամ անոր վրայ քեզի գաղափար մը տալու նամակներուս մէջ։ Լսածներս վրայ եմ, բարեկամ. սրդէն տասը տարին կոխեցիր եւ գիտես որ մեզի համար 10 տարին մարդոյ հարիւր տարին ըսել է։ Դա՞ ալ ուրիշ ամենդերիդուն պէս պատմելը կը սիրեմ։ Շատ ճանաչելի հեղինակ մը՝ Ամոնգիալը հեղինակ մը՝ Ինթօզլէոն

Կայսեր բացակայութեան ժամանակը՝ կառավարութեան պաշտօնէից նախագահութիւնը կայսեր հօրեղբայր Դէրոմ Նաբոլէոն իշխանը պիտի ընէ։

Վերթէնպէրկի թագաւորը յուլիս 19/31ին Փարիզ հասաւ, եւ երկու օր հոն մնալէն ու Նաբոլէոն կայսեր հետ տեսնվելէն ետեւ յուլիս 21ին Փարիզէն Պիարից գնաց։

Գաղղիոյ մէջ ցորենն եւ ուրիշ արմտիքը այս տարի խիստ առատ ըլլալով, կառավարութիւնը խափանեց այն օրէնքը որ ցորենէն ու գարիէն օղի (բուհ) հանելը կարգիլէր։

Ռեդրսպուրկէն գրված նամակ մը լուր կուտայ, թէ Կասպից ծովու ռուսաց նաւախումբին հրամանատար Լիքաբէվի ծովապետը Պարսկաստանի Աստրաբատ գաւառը զօրք հանելով՝ աւազակ թուրքմէններուն Գուամէջ անուն բերդը կործաներ է, եւ ռուս սուրհանդակ մը եւ բազմաթիւ պարսիկ գերիներ առնոնց ձեռքէն ազատեր է։

Պոլկասէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն, թէ Զէրքէզիստանի ու Տաղեստանի բնակիչներուն եւ Ռուսիոյ զօրաց մէջ թշնամութիւնները սաստկութեամբ կը շարունակեն։ Զէրքէզիստանի կողմը Սէվիկը փաշան 10 կամ 12 հազար զօրքով կը կռուի ռուսաց դէմ. Տաղեստանի կողմն ալ Շէյխ Շամիլ 25 հազար զօրքով դէմ կը դնէ ռուսաց յարձակումներուն, որոնք Տաղեստանի լեռներէն ներս մինչեւ Ենսի ըսված տեղը յառաջ երթալ կուզեն ամրոցներ շինելու համար։

Տրապիզոնէն գրված նամակները լուր կուտան թէ Զէրքէզիստանի բոլոր ցեղապետները Տուկուէ ըսված տեղը ոմանի ժողովին՝ երկրին ընդհանուր պաշտպանութեանը վրայ խորհելու։

Ռեդրսպուրկէն յուլիս 17/29 թուով հետեւեալ լուրը կուտան։

«Արշական բարեբաղդաբար նուաղելու վրայ է. 149 հիւանդ մնացած է։ Արշական երեւան ելլելէն՝ այսինքն 1852 հոկտեմբերէն մինչեւ 1857 յուլիս 1, Ռեդրսպուրկի մէջ ընդ ամենը 30620 հոգի բռնվեցաւ անկէ, որոց 13965ը մեռան եւ 16530ը բժշկեցան։

Մարսիլիայէն յուլիս 21 թուով լուր կուտան, թէ Նաբոլիի Իղէնիա քաղաքին մէջ ուտելեաց առուքի պատճառաւ ապստամբութիւն ելեր է։ 200 գեղացի քաղաքապետին բնակարանը կոխեր են Կեցցէ աբբէ ազատակիով, բայց քաղաքին իշխանութիւնը յաջողեր է խռովուողները հանդարտեցնելու՝ քանի մը հոգի բանտը գնելով։

Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգաց կառավարութիւնը ոչոչում ըներ է զօրք խրկելու Մորմոն ըսված ազանդաւորներուն վրայ, որոնց ինչ ըլլալը արդէն քանի մը անգամ ծանուցած ենք լրագրոյս մէջ։

Յայտնի է որ Մորմոնները՝ իրենց աղանդը Սուրբ դրոց վրայ հիմնած են՝ ծուռ մեկնութիւններով ու սխալ հասկցողութեամբ, բայց իրենց այլանդակ արարողութիւններն ու տարօրինակ գործերը իրենց շրջակայ ժողովուրդներուն ղղուանք պատճառելով՝ հալածվեցան քաղաքներէն, եւ ամենը մէկէն եկան Ամերիկայի հարաւային կողմերը Աղի Լիճ ըսված անհուն անապատները գացին բնակելու, ուր մարդու ոտք կոխած չէր երբէք։ Հոն անհարմարութեանց եւ վտանգներու յաղթելով տասներորդը մշակեցին, գեղեցիկ քաղաք մը կանգնեցին եւ ինքնիշխան ու բռնաւորական կառավարութիւն մը հաստատելով սկսան իրենք կրենց տարին։

Սկսեց քանի մը տարի առաջ՝ Կալիֆոռնիայի ոսկւոյ հանքերը գտնված ժամանակը, Միացեալ-Նահանգներէն Կալիֆոռնիա գացող գաղթականները դի զուսածով այն կողմերէն անցնելով՝ Մորմոններուն երկիրը յայտնվեցաւ Ամերիկայի կառավարութիւնը ստեղծելով որ անհուն անապատներուն մէջ տեղը այսպիսի շէն երկիր մը ունենալը խիստ կարեւոր է իրեն համար, երեսփոխաններ ու դատաւորմն խրկեց հոն։ Մորմոնները երեսփոխաններուն մէկը թունաւորեցին եւ դատաւորն սպաննեցին իրենց հոգիկ զօրքերուն ձեռքով։

Ասոր վրայ, Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը որոշում ըրաւ 2500 հետեւակ ու ձիաւոր զօրք խրկելու Մորմոններուն վրայ որ զանոնք հնազանդեցնեն։

Պոսքիշէն անցեալ շաբթու լուր կուգայ, թէ դաշնակից տէրութեանց կողմանէ դրված յանձնարարական ժողովը Աստրոյ հիւպատոսին ըրած մէկ բողոքին վրայ իր նիստերը դադրեցուցեր է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դաշնակից չորս տէրութեանց եւ Ռուսաստանի մէջ ծագած դժուարութիւններուն լուծմանը վրայօր տակաւին որոշ լուր մը չկայ։ Կ. Պոլիս. բայց ընդհանրապէս յոյսերն հաստատուն են քիչ ժամանակի մէջ ամէն դժուարութիւնները բարեկամութեամբ լուծվելուն եւ գործը Ռ. Դրան իրաւանցը հաստատ կարգի դրվելուն վրայ։

[illegible] նէ՝ ի վեր զանազան անհիմն լուրեր պատերազմի մայրաքաղաքիս մէջ, որոնք դրամոց եւ փոխանակաց թանց եկեւէջքէն օգուտ քաղել ուզող շահախնդիրներուն կողմանէ հնարված կը համարվին։

Ռ. Դրան հետ յարաբերութիւններն կարող տէրութեանց դեսպանները տակաւին չեն մեկնած մայրաքաղաքէս, եւ առհասարակ կը յուսացվի որ երթալիք ալ չունին, եւ ժամէ՝ ի ժամ սպասված հեռագրական լուր մը յարաբերութեանց դադարումը վերջ կուտայ։

Ենոյս 3ին կայսերական հրամանաւ՝ Սեմափայլ Մէհմէտ Բիւշրի փաշան պատերազմի պաշտօնեայ անուանեալ փոխանակ Հաճի Ռեմիզ փաշայի։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պարսից եւ Երզնկայի վիճակներուն առաջնորդ Գերապատիւ Տ. Գրիգորիս Արբատան Եպիսկոպոսը՝ որ իր առաջնութիւնը խնամելու համար անցեալ տարին՝ ի վեր մայրաքաղաքս եկած էր, ուրբաթ օրը Տրապիզոնի շոգենաւով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Պարսից երթալու համար։

— Երեքշաբթի օրը Աստրիոյ կայսր Ծննդեան տարեդարձն ըլլալով, մայրաքաղաքիս նաւահանգիստը գանված աւտրիական նաւերը դրօշակներով զարդարվեցան եւ օսմանեան Սէյֆէ անուն պոմբը կէս օրին 21 թնդանօթ արձակելով Աստրիոյ դրօշակը ողջունեց։

— Իպվիրի Էնֆլանսէ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ յուլիս 19/31ին գիշերը՝ Գոնիայի սուրհանդակը՝ Պուլսուրի ու Սարթայի մէջ տեղը խուզարկեալ մը աւազակներու ձեռք ընկալով սպաննվելէ՝ քովը եղած 50 հազար ղուռուշին 40 հազարը յափշտակվեր է։

— Կըսվի թէ կայսերական կառավարութիւնը Ալեքսանդրիոյ Օսմանեան հիւ-

---

գարհորդութիւն բրած եմ ես. շատ բան տեսած եւ շատ դիտողութիւն բրած. ոմանք որ կրնամ հմուտ շուն մը համարվիլ մինչեւ անգամ քու երկրիդ գիտուն շուներուն մէջ. ուստի ամեն բանի վրայէն պիտի խօսիմ քիչ մը, եւ այն ալ կատարեալ ապատութեամբ մը եւ մեզի յատուկ եղած անկեղծութեամբ։ Պէտք եղած ժամանակը պիտի փայփայեմ կամ խոծնեմ։ Հաւանական է որ մարդոյմէ ոմանք իմ լեզուս շնոկան պիտի հասարին, որովհետեւ այսպէս կը կոչեն իրենց այն եղբայրները որ ամեն բան իր բուն անուանովը կոչելու զղջալու հոգութիւնն ունին եւ ճշմարտութիւնը բացարձակ խօսելէն չեն փախչիր։ Ասոց որ, այս ծանակով՝ որ կրնայ մարդուս համար անարգական բլլալ, ինծի ամենուին շղջիր. առկեց գատ պիտի գիտնաս որ ես միշտ պոչս վերեւ ակնոցներս շնոտակ բռնած եմ։ Ուստի խղճմտանքս ազատ գիտողութիւններ եւ հետաքրքրական գաղտնիքներ պիտի հաղորդեմ քեզի։ բայց ամենէն աւելի եւ մեծաւորը կերպով քու մտադրութիւնդ պիտի ունենայ նիթս, սիրելի Մէսոր, մեր անուին Աբեւելքի մէջ ունեցած վիճակին ու պատմութիւնը պիտի բլլայ։ Այս մասին ինչոր բռնած կարծեմ գրեմ ամենայնայ գիտեմ։

Մեր պատմութիւնը գրողները մինչեւ հիմա մարդիներն են. պէտք որ այս կենդանիները (մարդիկ) շատ սնափառ եւ շատ աչ օթալ դաղափարներով լցված բլլալուն՝ չեն կրնար արդարութեամբ դատողութիւն ընել մեր վրայ։ Մէկդի առնելով մէկ քանին որ մեր յարգանացը արժանի են, մարդկոցէն շնախօսները մեզ չեն ճանչցած։ Ուստի միտքս դրած եմ որ անոնց սխալները ուղղեմ։ Արդարեւ հետաքրքրական բան մը պիտի բլլայ տեսնել շուն մը որ դիտութիւններու եւ պատմութեան վրայ կը խօսի, եւ մարդիկը կը դատապարտեմ կրօնական քաղաքական եւ ընկերական նկատմամբ։ Ասիկա մեզի համար անսովոր բանմընէ՝ բայց ասանկ հաստատվեր են իրերը։

Ամոնգիալը հեղինակ մը՝

ԻԹՕՂԼԷՈՒ

պատոս Տօն Վալմաձինիին իշխանութիւն տուեր է Եւրոպայի մէջ 200 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը ընելու, որուն փոխարէն՝ կայսերական տէրութեան բոլոր հանքերը յիսուն տարի բանեցնելու արտօնութիւն պիտի տրվի փոխատուներուն։

Կըսվի նաեւ թէ Տօն Վալմաձինի այս գործը դլուխ հանելու համար Փարիզ ու Լոնտրա գացեր է։

— Ընցեալ չորեքշաբթի դիշեր Անդի-Պահէէի կողմը Ջեֆթէ Ղէվիզ ըսված տեղը հրդեհ պատահելով՝ տասնեւհինգի չափ տուն այրեցաւ։

— Միւսակի դիշեր ժամը երեքուկէսին միջոցները Պէշիկթաշ հրդեհ պատահելով՝ տասներկու տուն եւ ութը խանութ հրոյ ճարակ եղան։

— Երեկ պալատցի հայ երիտասարդ մը Մեծ Նոր խանին վերի դրանը մէջ արձարանին մէջ յանկարծ ենկաւ մեռաւ սաստիկ կաթուածէ մը շանթահարեալ։

— Նախընթաց թիւերուս մէջ՝ Զաթալ խանը Սալիհ էֆէնտի անուն դինուորական պաշտօնակալի մը սպաննվելուն լուրը տուած ենք։ Այլապաքաղաքիս Ռ-է-ր Օ-է-ն լրագրին հետեւեալ կերպով կը պատմէ այս սպանութիւնը։

« Սալիհ էֆէնտին՝ Օսմանեան բանակին մէջ Ալայ էմինի էր, եւ Զաթալ խանը կը բնակէր։ Անոր քովը Գոմանակացի արաբ մը ունէր, որ իր հետը Գրբրմի պատերազմներուն մէջ ալ դրաղվեր էր։ Սալիհ էֆէնտին վատատութիւնունեցող անձմը բլլալով՝ այս արաբ ապտաւորը կը սիրէր, եւ որչափ որ իր բարեկամները անոր առջեւ վատաց վրայ դէշ տեղեկութիւններ առած բլլալով ցորդորեր էին զինքը՝ որ զանիկա քովէն ճամբէ, Սալիհ էֆէնտին մտիկ չէր բրեր եւ զանիկա քովը կը պահէր։

« Այս վերջին օրերս՝ արաբը կերթայ Սալիհ էֆէնտիին մտերիմ բարեկամ Հիւսէյին էֆէնտիին, եւ կըսէ անոր թէ իր տէրը դուրս երթալու հրաման առած բլլալով՝ կը խնդրէ որ իրեն պատոր ունեցած 5000 դուռուշը տայ։ Հիւսէյին էր զարմանայ որ իր բարեկամը անձամբ չեկաւ դինը առնելու, բայց արաբը կրսէ թէ երթալու հրամանը խիստ տիրոպական բլլալով, Սալիհ էֆէնտին անմիջապէս ճամբայ պիտի ելլէր, ուստի ժամանակ չունէր դալու դինը առնելու։ Հիւսէյին էֆէնտին չհամոզվելով՝ երբոր կ'տիպէ արաբը որ ճշմարիտ բսէ, պատասխան կառնու անկէ թէ Սալիհ էֆէնտին Պահճէ Գաբուէն Նաւնտակրաւատիսին շոգենաւը գացեր է։ ուստի կելլէ շոգենաւը կերթայ որ իր պարտքը անձամբ վճարէ Սալիհ էֆէնտիին։

« Հիւսէյին Պակեհին հետը չդտնելով՝ երբոր մտածելով եւ նիր դառնար, դիպուածով արաբին կը պատահի՝ որ իր տիրոջը կարասիքը ձիուն բեռցուցած կերթար։ Հարցուփորձ կընէ եւ պատասխան կառնու արաբէն՝ թէ զանոնք Սալիհ էֆէնտիին մէկ բարեկամին տունը կը տանի։ Հիւսէյին զարմանալով՝ որ Սալիհ էֆէնտին իրմէ ուրիշ բարեկամիմբ կը խրկէ իր կարասիները արաբին եւ ետեւէն գնայ։ Արաբը տեսնելով՝ որ Հիւսէյին կասկածոտի ոտի իր վրայ դէմ եկած առաջին տանը առջեւ ձիուն բեռը վար առաւ, եւ երբոր կը պատրաստվէր փախչելու, Հիւսէյին գանիկա բռնեց եւ ուրիշ մարդոց օգնութեամբ զոկելով տեսչութեան կենտրոնները յանձնեց։

« Դատարկութիւններ եղան առանց յաջողութեան, բայց եւ նոնագործութիւն մը եղեր էր։ Արաբը տեսչութեան զինուորներէն բռնրված առենը պատասխան էր։ « Ուրաշ պէտք էր Հիւսէյին էֆէնտին լմնցունի եւ ետքը տէրս։

« Այն օրը տեսչութիւնն իմացաւ որ Նոտրէ-Դամէ ծովէն եգեսրը սպաննրված մարդու մը մարմին գտնրվեր էր։ որ էր Պարիզն մարմինը։

« Հետասկ այս սպանութեան պատմութիւնը։

« Արաբը իր տիրոջը քով եղած բարական մեծ գումար մը գտնալու համար զանիկա սպաներ էր Զաթալ խանի հայ պահապաններէն մէկուն գործակցութեամբ։ Արբը իր եղծնագործութիւնը անցյալ բներու համար, բառ մը պատպեր ու տիրոջը մարմինը անոր մէջ հօթերու աղխաներ էր ու չէր կրցեր ազատիլ։ Այն ժամանակը ֆլեոնագործները ած էլինով մը տակ լրիր եռբը արանքները կը կարեն ու այնպէս մարմինը իր կոտրտանքներովը բարձին մէջ կը դնեն։ Յետոյ կերթան իրենց ծանօթ սայլորդ (առաստաբէ) մը կը գտնեն, ու 6000 ղուռուշ կուտան որ տանի Սալիհին մարմինը պարտնակը բարձր ծովը նետէ։ Սայլորդը Հիւսէյին՝ բարձը կը հանէ սայլէն ու ծովը նետելու տանելու համար կը տեսնէ որ անդիէն երկու հոգի կուգան իր կողմը։ Վախ կուգայ վրան, ու բարձը հոն ձգելուն պէս կը փախչի։

« Հիւսէյին էֆէնտին ճանչցաւ իր դրժբաղդ բարեկամին դլուխը մարմնոյն կտորուանքներուն մէջ՝ որոնք իրեն ցոյց տուին։

« Արաբն ու Հայը տեսչութեան դուռը բանտարկվեցան. հիմա սայլորդը կը փնտրվի։»

— Անկ իրնիրուն քա՛մ յանդուգն չարագործ մայրաքաղաքիս Լոնտրի մէջ՝ քովի դամասանը (թիրպէ) մտնելով, դամասարանին գլխաւոր պահապանին (թիրպէտար) աչքը ու ձեռուընները կը կապեն, ու կոտիպեն որ իր պահած սահմանները ոչ ոքի չ'պտնի։ Այն խեղճն ալ չարագործներուն ապտանալիքներէն փախնալով կը պարտաւորի սահմանը անցնց յանձնելու, որ կասնեն կերթ ան։

Տեսչութիւնը այս չարագործները դտնելու եռանդ է։

— Ընտանի Լօժէն Սիւ դաղղեացին որ հրչակաւոր Գոֆրոան Հրէայ անուն գրքին հնդեսանէ եւ ուրիշ շատերու գործեր ունի գրած, յուլիս 22 ին Սաֆոայի Աէսի քաղաքին մէջ մեռաւ 57 տարեկան։

— Եւրոպայի լրագիրները Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգաց մէջ գիրքերուն օրըստ օրէ կարդէ գուրս կերպով բազմանալը տեսնելով՝ երկրին հաճար ապագայ մեծ վտանգներ կը գուշակեն՝ թէ որ Միացեալ Նահանգաց տէրութիւնը դերութիւնը չվերցնէ։

Պաշտօնական վիճակագրութիւններէն կը տեսնվի, որ Միացեալ Նահանգաց մէջ՝ 1790 ին ընդամենը 69,879 գերի կար։ Այս թիւը 1850 ին 2,204,313 հասած էր, եւ անկէ մինչեւ հիմա 4,150,000 ի հասած բլլալու է։ Ըսելէ որ 60 տարուան մէջ՝ գերիներուն թիւը հինգպատիկ աւելցեր է։ ոչ կրնար հետեւի որ ասկէ մինչեւ յիսուն տարի 20 միլիոնի պիտի հասնի թէ որ ամամը այսպէս շարունակէ։

Արդէն գերիները Միացեալ Նահանգաց մէջ գժկամակութեամբ կը կենին իրենց ստրկութեան շղթայները, եւ երբեմն երբեմն ապստամբութիւններ հանելով՝ իրենց տէրերն ու կառավարութիւնը հոգերու մէջ կը ձգեն։ Թէ որ՝ վերը ցոյց տրված կիպ վրայ ամամ մինչեւ շարունակելով՝ 15-20 միլիոնի հասնելու բլլան՝ այն ժամանակը կրնա՞ պիտի ուրանալ թամբ նուաճվել գերութեան լուծին տակը։ Ահա այս է խնդիրը։

Այս տարի արդեն կը հաշուվի Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգաց մէջ գերեաց առուտուրին վրայ Ալենիայի Եւրոպա լրագրին այս տարուան 31 երրորդ թուոյն մէջ հրատարակված յօդուածը հոս դնել։

« Արեւելեան աղդաց մէջ գերեաց վաճառականութիւնը նուազելու ժամանակ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մէջ՝ ոչ միայն Աֆրիկայի մեծ գուռոր մը գոնալու համար զանիկա սպանողներ էր Զաթալ խանի հայ պահապաններէն մէկուն գործակցութեամբ։ Արբը իր եղծնագործութիւնը անցյալ բներու համար, բառ մը պատպեր ու տիրոջը մարմինը անոր մէջ հօթերու աղխաներ էր ու չէր կրցեր ազատիլ։ Այն ժամանակը ֆլեոնագործները ած էլինով մը տակ լրիր եռբը արանքները կը կարեն ու այնպէս մարմինը իր կոտրտանքներովը բարձին մէջ կը դնեն։

« Այսծակը դատաստան մը կտրեց այս օրերս՝ այնպիսի լաւ կերպով մը որ ամենէն ընտիր իրաւագէտները չէին կրնար կարել՝ երկու կողմնալ դոհ ընելով։

« Վերվեկ քաղաքին մօտ Շէնէօ գեղին շրջականերէն երկու վարձակալ երկրագործ իրարու հետ վէճ ունենին կաղնիի (մէշէ) մը համար, որ իրենց հողերը մէկ մէկէ զատող ցանկին (չիթ) մէջ տեղն էր, եւ երկուքն ալ կրսէին թէ կաղնին իրենն էր։ Դատը երեք էին ու օրերով կերթային կուգային եւ փաստաբաններու սատակ կուտային։

« Ընցեալ երեքշաբթի առաւ փոթորիկին ժամանակը՝ կայծակը վէճի տակ եղած կաղնիին վրայ կիյնայ, կիսէն երկուքի կը ճղքէ այնպիսի ճշդութեամբ մը որ ամենէն ճարտար սղոցիչը (պչզրը) չկրնար, եւ ծառին կէսը աջին կէսը անդին կը ձգէ հաւասար բաժին տալով երկու դատախաչներուն, որոնք վերջապէս խոստովանեցան թէ դիպուածը անկողմնապահ դատաւոր մը էր։»

— Դաղղիոյ մէջ 1047 տպարան եւ 1092 տեսակ լրագիր կայ։ Այս տպարանները 9500 դրաշար 3000 տպագրիչ եւ 1250 ուրիշ զանազան տեսակ գործաւոր կը բանեցնեն։

Ամեն տարի միջին հաշուով 8000 տեսակ գիրք կը տպվի այս տպարաններուն մէջ, որոնց ամենուն մէկէն տպագրութեան դինը 25 միլիոն ֆրանքի (250 հազար քսակի) կը հասնի։

— Դաղղեացի նաւապետ մը Պ. Լանկլօա անուն՝ այս օրերս գործիք մը հնարեց, որով քանիմը երկվայրկենի մէջ եւ վերջին ատիճան դիւրութեամբ նաւու մը կապված առագաստները կը բանայ ու կամփոփէ՝ գործիքը նաւին կայմին (տիրէկ) տակը դնելով եւ ինքն ալ հոն կենալով։ Յայտնի է որ այս գիւտը շատ օգտակար պիտի բլլայ գլխաւորապէս առագաստանաւերուն, որոնք առագաստները գործածելու համար շատ մարդու կարօտութիւն կունենան, եւ առագաստ մը բանալ գոցելու համար ժամեր կը կորսընցունեն։ Շատ անգամ ալ հովերուն սաստիկ եղած ատենը առագաստները ալ կը կորսնցընեն։ Պ. Լանկլօայի գործիքին զօրութեամբը այսուհետեւ նաւաստիները կայ մերուն վրայ ելլել իջնելու վտանգաւոր աշխատութենէն ալ ազատ կը մնան։

Այսոր գործիքը Փարիզի Սէն գետին վրայ փորձութեան Ֆրգամոնին մէջ փորձի դրված է, եւ շատ մարդ տեսնելու կերթայ։

— Եւրոպական լրագիր մը լուր կուտայ թէ Ամերիկայի մէջ նոր տեսակ պայտ (նալ) մը հնարվեր է, որ հիմա ընդհանրապէս կը գործածվի Ֆիլատէլֆիա նաւահանգին մէջ։ Այս պայտը հասարակ երկաթէ շինված է, բայց եզերքը պողպատէ նեղ շրջանակ մը ունի այն կերպով շինված՝ որ ձիուն սմբակը մէջը կը մնայ, եւ պտուտակով սրխմվելէն ետեւ՝ բեւեռներով գամվածէն աւելի հաստատութեամբ կը մնայ ձիուն ոտքին տակը։ Այս պայտը միանգամայն արժան եւ հանգիստ է։ Ուղված ժամանակը դիւրութեամբ կը հանվի ձիուն ոտքին տակէն։ կենդանին ալ ազատ կ'ելլայ այն նեղութիւններէն ցաւերէն ու վերքերէն որ շատ անգամ կը պատահի պայտը բեւեռներով գամելու ատեն։

— « Այս օրերս Փարիզի շրջակայ գեղերուն մէկուն մէջ այրի մարդմը ա-

մուսնացաւ, որ արդէն երեք անգամ ամուսնացած էր. իսկ իր այս անգամ առած կինն ալ՝ չորս անգամ ամուսնացեալ այրի մընէ։

«Գանք որ այս ամուսնութիւնը կարգէ դուրս բան մը չէ, որովհետեւ ասկէ զարմանալիները պատահած են։ 1771 ին Ընվէոցի մեծահարուստ մարդ մը Կանսէքէր անուն՝ տասներեք անգամ ամուսնացած էր. իր երեքասներորդ կինը՝ Գէոթու անուն՝ իր մեռնելէն տարիմը առաջ զատվեցաւ իրմէ, որուն համար հետեւեալ տապանագիրը գրվեցաւ իր գերեզմանին վրայ։

Ո՞ւ կը հանգչի ան՝

Որուն ձեռքը արդէն տասներկու կանայք հանգչած են։ Զարմանալի բան. կուգէր մինչեւ երասունի հասնիլ. բայց երեքասաներորդը անոնց վերջը առաւ։

«Սուրբ Հերոնիմոս Յերոնիմեա անուն պրեւարիի մը գրած նամակներուն մէկուն մէջ ասկէ զարմանալի բան մը կը պատմէ։

«Տեսայ, կրսէ սուրբը, քաղաքացւոց ամենէն սաստիկ կարգին մէջ երկու ամուսին՝ որ կատարելապէս յարմարեր էին իրարու. մէկը քսան կին թաղեր էր, իսկ միւսը քսան երկու երիկ։ Երկուքն ալ կըսէին թէ ասիկա իրենց վերջին ամուսնութիւնն էր։ Ամեն մարդ ալ եւ կանայք՝ անհամբերութեամբ կսպասէին տեսնելու թէ երկուքէն ո՞րը շատ պիտի ապրի։ Այս առաւելութիւնը երիկը ունեցաւ։ Անոր թաղելու տարված օրը՝ երիկը դագաղին առջեւէն կերթար գլուխը պսակ մը դրած եւ ձեռքը արմաւենիի ոստ մը բռնած՝ նշան յաղթութեան, եւ ամեն կողմանէ հոն ժողովված բազմութիւնը գովութեան աղաղակներով զինքը կողջունէին։»

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հաշիւ գոցելու համար խիստ արժան գնով ծախու ապրանքներ։

Օրուա վուշէ (քէթէն) կտաւ, սեղանի ծածկոց, անձեռոց, վուշէ թաշկինակ եւ ասոնց նման ուրիշ ապրանքներ Պէյօղլուի շիտակ ճամբան Պալաթա Սարային դիմացը կրնան գտնվիլ։

Այս ապրանքներուն մեծ մասը որ Ռուսաստան խրկուելու սահմանված էին, մասնաւոր պատճառներով ետ մնացած են. եւ ասոնք իրենց արժէքէն անտանկ վար գնով պիտի ծախվին, որ ուրիշ անգամ ասանկ առիթ մը գտնելը անկարելի պիտի ըլլայ. եւ այս ապրանքները գնողներուն երաշխաւորութիւն մը տալու համար, ով որ այս տաւեղէններէն առնէ ու մէջը թելմը բանպակ գտնէ՝ ստորագրութեան տեղը կը խոստանայ 3000 ղուռուշ վճարել անոր։

Հաշիւերն անգամ երաշխաւորութեան տակ են։

6 Պուչէ թաշկինակ 22 ղուռուշ եւ ասկէ ծանրն ալ կայ։

Խահվէի ամենդոյն ծածկոց	15
Պարզ սեղանի ծածկոց	30
Ձայի անձեռոց (փէշքիր)	13
Մէկ ծոմ 20 հատ անձեռոց	85
12 շապկոյս վուշէ կտաւ	250
Ռամպուրիի կտաւ	270
12 շապկոյս Զուլիցերիի կտաւ	210
12 շապկոյս Խալանտայի կտաւ	360
12 շապկոյս Հոլանտայի կտաւ	180
ՊիլՖէլտի կտաւ	500
Խիստ բարակ պագիատա մէկ թոփը	750

6. 12. 18 եւ 24 հոգիի համար վուշէ սպասք (թագրմ) 75. կանանց համար վուշէ ֆիստան հատը 30 ղուռուշ։

Այս վաճառման մէջ շահ չի փնտրվիլով, այլ միայն շուտով ծախվիլ. 1500 ղուռուշի ապրանք առնողին հետեւեալներն ալ ձրի պիտի տրվին։

6 լաւ վուշէ ճերմակ թաշկինակ.
Մէկ մեծ խահվէի ծածկոց մը.
6 անձեռոց չայի համար.
Մէկ պարզ սեղանի ծածկոց։

ԻՆՆԻՆՉ ՔԻԼԻԹԼԻԵՐ

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆ

Կանանց համար

Ռուսիոյ դեսպանատան քով եղած Ցոթսկրոֆիպի եւ Տակերոթիրի զործարանին մէջ սեւ ու գունաւոր պատկերներ կը հանվի։

Օսմանեան կանանց համար երկու եւրոպայի կանայք յատկապէս երկու սենեակ բացած նստած են այս զործարանին մէջ անոնց ուզած պատկերները քաշելու համար։ Յիշեալ Եւրոպայի կանայքը նաեւ կանանոցներն (հարէմ) ալ պիտի երթան պատկեր հանելու համար։

ՄԵԾ ՆՈՒԷՈՒԼԱՆԴԻՍ

ՀԱՇՆԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ

Որ պիտի կատարվի յառաջիկայ նրեւոլքթիւրքը օրը. 13 23, Պէյօղլուի Գրաղինօ լ. լիկոանտրը Գէորգիանի։

Պ Մաքս Պօհրը՝ Պ. իրմ Էմպերիի թագաւորին առաջին քնարահարը՝ որ բազմաթիւ կարգերու ապգատութեան պատուանշան առած է, պատիւ կը համարի ծանուցանել մայրաքաղաքիս երեւելիներուն եւ հասարակութեան, որ Թրիմատօնոս Մատամ Մօրիսէլլին, օսմանեան կայսերական երաժշտութեան վարժարանին անօրէն Պ. Կուամթէլլիի եւ երեւելի Պարիզեցի Պ. Պարթօլոշիի զործակցութեամբ յառաջիկայ երեքշաբթի օրը օգոստ. 13/25, երիկուան ժամը մէկ ու կէսին ձայնական ու զործիական մեծ նուագահանդէս մը պիտի տայ։

Ներս մտնելու տոմսակներուն դիմը 5 ֆրանք է, եւ կը գտնվին Պէյօղլու Թէրքէին մտա գրավաճառ Պ. Պ. Էքի, Շ. Իմիզ եւ ընկերութեան, Գրէշլեր եղբարց եւ Պ. Գ. Գէորգեանի խանութները, Պէյօղլուի շիտակ ճամբան շարաբաղճառ Պ. Պալթազարին խանութը, Գալաթիոյ Պալըզ բազարը Պ. Գինձէլպախի գրաճառատունը, Պէյօղլուի Գրաղինօն, եւ լրագրոյս գրասենեակը։

Պարոնայք բնչնչ մը՝ որ Ընդելայի եւ որոշ տարուներու հիւանդանոցներուն հիմնադրութիւնը (տերիրիմարիան) լուսնորոշութիւն (որոլոգիա) գիտութիւն (սերեմիա) եւ ինչպէս հիւանդութեանց պիտի նայի, որոնց շատ դիւրաւոր է. Լոնդոնի մեծ եւ ազնիւ պանդոկը մէջ բնակիլով կուգի որ սա տեսակ հիւանդներու հոն նայի. Այս բժշկին հետ տեսնելու՝ Մերճանը Մարդիրոս Պ. Յորունին էր որ նորելը ընդունելու։

Յարդի Տօրը որ Սարդիս Խաչատուրեան Էդրէյէյի մէջ Աստուածածնունեան (Տիզնէլի) արհեստանոցը պատրաստուած լաք հրաշալի, բազմերես եւ բազմաձեւանալիայ դորյերով զարդարված հմտութեան սպասած է իր արհեստին։

Այս հիմայ էր հայրենիքիս քիրապառնալով մեծ հոս էր այս օգտակար արհեստը բանեցնելս որով էր դորձը պիտի ըլլայ։

1. Ակա՝ տեղի դիրութիւնքն է անքոս.
2. Աղտոտ ախտանիշը մատրել ծերիցընել.
3. Ծոյլ ախտանիշը նորելու եռանդուրդով փոյթընել՝ ասանց երակի եւ նեղութիւնքն.
4. Ակա՝ ընդած տեղերը նոր ակա դնել քանակին լաք գեղեցիկ եւ ապահով. եւ ասիկ արհեստին գլխաւոր մասը։

Հարկ եղած ատենը նորելու կաղ մը ալ կը դրծածէ, որով անկեան անը դիւրութեան մը դարձնելով գործողութեան ցաւը անդիտելի կընէ։

Պարոն ընդունելի՝ որ դեռ ոչ պիտի ընդունի յարգի հասարակութիւնը. յարգանքս կը հրաւիրէ զայս ծառայութիւնը կարօտ եղողները իր գործատունը Ընդելիան Բ. դեսպանատան դիմաց Լենի Զարքին թիւ 13. Գ. Գէորգը։

Յարգի Ս. Մ. Մինասեանս ընկերութիւնը ընդունած է Ամերիկայէն տեսակ տեսակ ժամացոյցներ օրական եւ շաբաթական այլ եւ այլ ձեւով կազի եւ գազի կանոնիներ։ Կան խրլտա շինելու գործիներ, որոնք տիկնայանց մէջ շատ դիւրաւոր կընեն։

Կան Ամերիկայի ընտիր օղաներ այլ եւ այլ տեսակ. եւ ելոպրիւ ոգի ամաններ հիմա ուրեմն գնով կը ծախուին նոյն ընկերութեան մագազան Գալաթիա։

Յարգի Պ. Յակոբ Պալեանը Ամերիկայէն միշտ այս տարի ալ Ամերիկայի ոգեւոր ապրանքներ (գուտկամա) գինեստ եւ գարեջուր, ոսկեայով եւ գարեջուր եւ գարեջ Լրով, որոնք շատ օգտակար եւ հարիւ են հիւանդներու պաշտոյ եւ հարսանիքներու։ Այս գերեղանները ընտրութիւնը (բուշիութիւնը) կը հրատարակուի Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերոց մագազան՝ Գալաթիա։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԴԱՄՊԻՕ) ԳԻՆԵՐԸ

ԹՂԹԱԴՐԱՄԱԶ ԱՌԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԻՉ

6 ՕԳՈՍՏՈՍ

Լոնդրա 31 օր պայմանագրեամ	[illegible]
Փարիզ " "	[illegible]
Մարսիլիա " "	218
Ամստրտամ " "	....
Վիեննա " "	
Թրիեստ " "	
Լիսբոն " "	
Մելբուրն " "	
Օրեան " "	.....

ԳՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՒՈՒԹԻՒՆԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄԱԶ

8 ՕԳՈՍՏՈՍ

Օսմանեան լիրա Մէջիտիէ	123	
Ընդլիսան լիրա	135	
Գաղլիոյ 20 ֆրանգոց ոսկի	107	20
Ռուսական ռուբլի	111	20
Աւստրիոյ գուլտէն	63	20
" Մարկա	62	30
Մէջիտիէ 20նոց ոսկի	31	20
" " արծաթ	24	20
Հինգ ֆրանգոց արծաթ	27	10
Գարպովանց	21	10
Հոլանտիոյ	31	
Բելգիա	28	20
Սոֆիոյ	189	
Մահմուտիէ ոսկի	120	
Հինգնոց դրամնոց, հազարն	140	

Կ. ՊՕԼԻՍ 8 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ԳԻՆԵՐԸ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՆ 138 ՂՈՒՌՈՒՇ

ՀԱՇՎՈՒԵԼՈՎ

Լայն	Երկար			Գին ղուշ
2	17	Սուրճի	դիզակ	20 . 22
" "	20	"	"	20 . 22
կիսոց	"	Սէլանիկ	"	24 . 26
"	"	" ծանր խուրուզ		29 . 30
6	"	"	դիզակ	30 . 35
2	½ "	"	"	38 . 40
կիսոց	"	Մէ-մէ	"	30 . 32
6	"	"	"	36 . 38
2 "	24	Զէֆէլէ	"	27 . 29
կիսոց	"	"	"	29 . 31
5	"	"	"	33 . 35
կիսոց	"	" Թէնէշի	"	32 . 34
6	"	" "	"	35 . 36
կիսոց	"	Սուրիէլէ Կլուսոյ	26	73 . 75
6	"	" "	"	75 . 80

Ամերիկոյի վերաբերեալ

Լայն	Երկար	Լիպրա		Գին
2	24	3	Թ. մարտ նեղ	22 .
"	"	5	" լման	39 .
"	"	6	" "	44 . 45
"	"	7	հատ եւ նեղ	47 . 49
"	"	"	ծանր մահոգի	58 . 60
եռոգոց	36	6	ոսկերիչեան նեղ	43 .
"	"			45
"	"	8	" "	48 . 50
5	"	9	" լման	55 .
"	"	11	"	68 . 70
7 "	28	"	"	91 . 93
կիսոց	36	11	թէրիէ էնուր	78 . 80
կիսոց		6½	խամ ծանր	55 . 65

Խոսրովեանի վերաբերեալ

Լայն	Երկար			Գին
5	12	Բոմբիոն	դիզակ	28 . 32
		" ծանր	"	40 . 60
2	½ 24		" Լիֆոյ "	50 . 52
9		Պուխ	" բեր	30 . 32
"		խամ	"	30 . 32
"	"	" Լիֆոյ	"	60 . 65
"	"	" սեր	"	65 . 75
"	"	" էրմէր	"	90 . 95
կիսոց	38	Վալիէոլ դիզակ	"	55 . 65
"	"	Խաս	"	65 . 75
6		"	"	95 . 110
կիսոց	40	Մոսոֆիլ	"	45 . 100
"	"	" ծանր	"	70 . 80
5		"		90 . 100
6 "	"	"	"	110 . 120
կիսոց	37	" Ներիլիլան	"	50 . 55
2	24	Սպինոս դիզակ	"	38 . 24
27 "	"	Սոմեն	"	3 ,
6	Վասիֆի		"	4
"	Խուսուլեթ		"	4
կոնոնոց	էյեր		"	5

Հասարակ մանաշ։

				Ղուշ	Գրշ
10	լիտր	նոր գրոյ	6—12 բրիկ օրան	16.	
"	"		8—18 " "	16.	
"	"		12—18 " "	17.	
"	"		16—19 " "	18.	
"	"		20— " "	19.	

Զիրի վերաբերեալ։

Լայն	Երկար			Գին
7		28	Թարանոս պատմ	34 . 35
" "		"	Լիֆիրա "	46 . 48
" "		22	վերանա ալ պատմ ղրեալ	100 . 110
2		10	Պատմ ֆերմայիշ	12 . 1
" "		"	Օրանալան Լիֆիս	16 . 20

Վիեննայի եւ Զուլցերի սպրանդ։

				Ղուշ	Գրշ	Ղուշ	Գրշ
10			Գրանդ-Սիլեան			5,	
9	"	"	"			" 4,	
"	հատ	"	"			" 3	
8	"	"	"			" 3,	
2	2	Կիվիրի	ըրիս	"	55	56	
"		Խուլեիրայի	"	"	50	52	
"		Աստոնայի	պամամ		38	40	

ԱՐՄՏԻՒՍ

Յարեն Ընդոսլոյ էրդիր էրիս		30
" Բոսֆիլի " "		28
" Իսմայիլի " "		
" Կուլոյի " "		
" Թայլան " "	35	
Խարտեսի կիսոց "		
" Բոսֆիլի կիսոց "	18 . 23	
Եդիգոսյարեն Կուլոյի "	17	
" Ընդոսլոյի "		
Գոբի Բոսֆիլի "	11	
Ամիր Թէրիէրոպ	3	
" Բ. տեսակ "	2	20
Բրին Բիրիս "	3	30

Վահանանոցիս մէջ կայ ընդամենը 300,000 էրիս յարեն և 50,000 էրիս էրբի։

Ամ լրագիրը շաբաթը անգամ մը կ'ելլէ հինգշաբթի օրերը։ Ով որ ուզէ կրնայ ստորագրվիլ։ Պ. Պօլիս Զինելի խանը լրագրոյս գրասենեակը։ Իսկ գուսակրը հոդարարձուներն են.

Իզմիր՝ Սարգիս աղա Աղաբեկեան։
Աղեքսանդրիա՝ Պ. Գարագաշ աղա Տ. Գասպարեան
Ընդելիանոպոլիս՝ Յովհաննես աղա Պահճէպանեան։
Պրուսա՝ Յակոբ աղա Ատանասեան
Կեսարիա՝ Մահտեսի Կարապետ աղա Ցիւլենկեան։
Տրապիզոն՝ Յակոբ աղա Գարաիէօզեան։
Կարին՝ Յակոբ աղա Խոսրովեան։
Լոռի՝ Յակոբ աղա Պրտրդլեան։
Պոլսոն՝ Յակոբ աղա Ատանի։
Նիկոմիդիա՝ Պ. Ա. Ատրատեան։
Թէրէրոպ՝ Մահտեսի Ենան աղա։

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրվիլ ուզողները՝ ան տեղերէն մեկուն հետ կրնան թղթակցիլ

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՊՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԸՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ. ՉԻՆԵԼԻ ԽԱՆ